

ΕΝΤΥΠΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΠΛΑΝΟΥ

Η ενσωμάτωση του χώρου πρασίνου στη διδασκαλία, δημιουργεί μαθησιακές εμπειρίες και ευκαιρίες για την επανασύνδεση του ατόμου με τη φύση, την ενίσχυση της βαθύτερης κατανόησης της περιβαλλοντικής αειφορίας και προάγει παράλληλα τη διαθεματική μάθηση. Η αξιοποίηση των χώρων πρασίνου ως εργαλείο διδασκαλίας και μάθησης μπορεί να προσφέρει πρακτικές εμπειρίες και γνώσεις στους μαθητές/μαθήτριες να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο του Αναλυτικού Προγράμματος ειδικότερα της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη, αλλά και στο πλαίσιο των Αναλυτικών Προγραμμάτων των άλλων μαθημάτων.

Για την Προδημοτική και Δημοτική Εκπαίδευση το συγκεκριμένο πρόγραμμα μπορεί να αποτελέσει το ζήτημα για τον σχεδιασμό της Αειφόρου Περιβαλλοντικής Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΑΠΕΠ) του σχολείου. Για τη Μέση Γενική Εκπαίδευση (ΜΓΕ) και τη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΜΤΕΕΚ) η διαμόρφωση του πράσινου χώρου μπορεί να αποτελέσει πρόγραμμα της σχολικής μονάδας.

Πρακτικές τεχνικές

Ποιες πρακτικές τεχνικές δημιουργίας, συντήρησης, αναβάθμισης και αξιοποίησης κήπων θα εφαρμόσετε και πώς θα τις ενσωματώσετε στη διδασκαλία σας;

(π.χ.

- Συνοδευτική φύτευση – εφαρμογή βέλτιστων συνδυασμών συνοδευτικών φυτεύσεων-παρατήρηση των αποτελεσμάτων στην υγεία των φυτών.
- Φύτευση ιθαγενών/εγκλιματισμένων φυτών – διερεύνηση των πλεονεκτημάτων τους έναντι φύτευσης άλλων φυτών
- Προστασία της άγριας ζωής – δημιουργία νέων ενδιαιτημάτων π.χ. εγκατάσταση νέων φωλιών για πουλιά και ξενοδοχείων εντόμων σε συνδυασμό με εξαπόλυση ωφέλιμων εντόμων (παπαρούνες), παρατηρήσεις, καταγραφές και μελέτες για την άγρια ζωή που προσελκύεται στον σχολικό χώρο.
- Παραγωγή Compost – μετατροπή των οργανικών αποβλήτων σε λίπασμα
- Αξιοποίηση ψηφιακών εφαρμογών π.χ. εγκατάσταση αισθητήρων για την παρακολούθηση Θ°C, υγρασίας εδάφους και αέρα, mm βροχόπτωσης
- Αξιοποίηση κλαδεμάτων π.χ. παραγωγή και αξιοποίηση θρυμματισμένου ξύλου ως εδαφοκαλυπτικό, κατασκευές (π.χ. πέργκολες), ή για δημιουργία βιομάζας

Εισαγωγή

Το Δημοτικό Σχολείο Ιδαλίου Α΄ συμπληρώνει αυτή τη σχολική χρονιά 95 χρόνια ζωής. Αποτελείται από ένα διατηρητέο κτήριο, δύο σύγχρονα κτήρια και μία αίθουσα πολλαπλής χρήσης. Περιμετρικά της μεγάλης αυλής υπάρχουν δέντρα όπως κυπαρίσσια, τζακαράντες και πασχαλιές που φυτεύτηκαν από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσης του Σχολείου.

Είναι χτισμένο στις όχθες του ποταμού Γυαλιά και όλα τα παιδιά του Σχολείου έχουν περπατήσει κατά μήκος της όχθης του ποταμού, έχουν καθίσει κάτω από τα δέντρα που υπάρχουν και έχουν παρατηρήσει τη βλάστηση που υπάρχει γύρω από τον ποταμό.

Τα τελευταία δύο (2) χρόνια όλα τα παιδιά του Σχολείου επισκέφθηκαν τον χώρο του αρχαίου Ιδαλίου και παρατήρησαν και εκεί τη βλάστηση. Μέσω λοιπόν μιας άμεσης βιωματικής παρατήρησης τα παιδιά έχουν μια καλή εικόνα για τα ενδημικά φυτά και τα δέντρα, τα αγριολούλουδα (ανεμώνες – λαλέδες), τα έντομα και τα πουλιά της περιοχής. Όλη αυτήν την ποικιλία βλάστησης που υπάρχει γύρω μας θα προσπαθήσουμε να φέρουμε στο Σχολείο μας. Να φτιάξουμε ένα μικρόκοσμο όπου θα φυτευτούν φυτά και δέντρα της περιοχής και θα είναι φιλόξενος προς την πανίδα και χλωρίδα της περιοχής.

Τα παιδιά και το προσωπικό του Σχολείου θα εμπλακούμε άμεσα στην επιλογή των φυτών και των δέντρων και θα εκπαιδευτούμε στον τρόπο συντήρησης των χώρων πρασίνου που θα δημιουργήσουμε. Θέλουμε να είναι μια βιωματική εμπειρία για όλους που θα βελτιώσει ή και θα αναπτύξει θετικότερες στάσεις απέναντι στο περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη.

Δημιουργία Χώρων Πρασίνου:

- Παρατήρηση και καταγραφή υφιστάμενων φυτών, σημείων στα οποία υπάρχει ανάγκη για πράσινο και έρευνα σχετικά με τα ενδημικά φυτά και τις περιβαλλοντικές συνθήκες [Φυσικές Επιστήμες]
- Μελέτη προφορικών μαρτυριών από παππούδες και γιαγιάδες που φοίτησαν στο Σχολείο μας σχετικά με τη βλάστηση που υπήρχε παλαιότερα στον σχολικό και τον περιβάλλοντα χώρο [Συνεντεύξεις Ελληνικά, Ιστορία, Γεωγραφία]
- Συζήτηση και εξαγωγή συμπερασμάτων με τη βοήθεια Ειδικών Συνεργατών [Φυσικές Επιστήμες]
- Επιλογή φυτών σε συνεργασία με τους Ειδικούς, βάσει των συμπερασμάτων που θα έχουν εξαχθεί
- Εκπόνηση σχεδίου κήπου που λαμβάνει υπόψη το κλίμα, το έδαφος, τον ηλιακό φωτισμό, τα ενδημικά φυτά [Φυσικές Επιστήμες, Ειδικοί Συνεργάτες]
- Μελέτη για τους τρόπους προετοιμασίας του εδάφους (σκάψιμο, προσθήκη κομπόστ ή άλλων βελτιωτικών εδάφους) [Φυσικές Επιστήμες, Ειδικοί Συνεργάτες]
- Προετοιμασία εδάφους – προσθήκης κομπόστ ή άλλων βελτιωτικών εδάφους
- Εκπαίδευση από ειδικούς και καθοδήγηση για τη σωστή φύτευση των φυτών, λαμβάνοντας υπόψη το ριζικό σύστημα κάθε φυτού, το βάθος, την απόσταση και τις απαιτήσεις σε νερό [Φυσικές Επιστήμες, Ειδικοί Συνεργάτες]

Συντήρηση Χώρων Πρασίνου:

Εκπαίδευση από Ειδικούς και συμβουλές για:

- Δημιουργία προγράμματος ποτίσματος με βάση τις ανάγκες των φυτών και τις καιρικές συνθήκες
- Φροντίδα των φυτών με τακτικό βοτάνισμα, λίπανση των φυτών, έλεγχο των ζιζανίων, την αντιμετώπιση ασθενειών και παρασίτων καθώς και το κλάδεμα των φυτών
- Καθημερινή φροντίδα και διατήρηση της καθαριότητας των χώρων πρασίνου από σκουπίδια, αποξηραμένα φύλλα και άλλα υπολείμματα
- Διασφάλιση ότι ο χώρος πρασίνου είναι ασφαλής και κατάλληλος για χρήση από παιδιά. Τακτικό κλάδεμα δέντρων και θάμνων και απομάκρυνση επικίνδυνων αντικειμένων

Αναβάθμιση υφιστάμενου Χώρου Πρασίνου:

- Συνάντηση μαθητών/τριών με Αρχιτέκτονα-Τοπιοτέχνη για ενημέρωση και συζήτηση τρόπων προσθήκης στοιχείων που θα κάνουν πιο δελεαστικούς τους υφιστάμενους χώρους πρασίνου, όπως μονοπάτια, παρτέρια και υδάτινα στοιχεία
- Δημιουργία θεματικών χώρων (βοτανόκηποι, λαχανόκηποι, κήπο εσπεριδοειδών)
- Συνάντηση μαθητών/τριών με Γεωπόνο-Κηπουρό για ενημέρωση και συζήτηση για τις βιώσιμες πρακτικές, όπως η συλλογή βρόχινου νερού και η κομποστοποίηση

- Συνάντηση μαθητών/τριών με ξυλουργό για ενημέρωση και συζήτηση για τον σχεδιασμό και την κατασκευή παρτεριών που θα λειτουργήσουν ως λαχανόκηποι
- Φωτισμός του κήπου για αισθητική και ασφάλεια

Εκμετάλλευση Χώρων Πρασίνου:

- Καλλιέργεια τροφίμων: Συμβουλές για την καλλιέργεια φρούτων, λαχανικών και βοτάνων στον κήπο για κατανάλωση/πώληση
- Καταφύγιο ψυχικής ανθεκτικότητας: Χρήση του κήπου για θεραπευτικούς σκοπούς (μείωση άγχους, διαχείριση θυμού και για βελτίωση της ψυχικής υγείας παιδιών και εκπαιδευτικών)
- Εκπαίδευση: Χρήση του κήπου για εκπαιδευτικούς σκοπούς, διδάσκοντας έμπρακτα την αειφόρο ανάπτυξη, την αγάπη και τον σεβασμό στη φύση, τη σημασία της υγιεινής διατροφής, επιστημονικές έννοιες, αξίες ζωής
- Κοινωνική ανάπτυξη: Χρήση του κήπου ως χώρου για κοινωνική συναναστροφή και χαλάρωση με φίλους και οικογένεια.

Εκπαιδευτική αξιοποίηση:

- *Μελέτες περίπτωσης:*

Σε πρώτο στάδιο θα γίνει συστηματική μελέτη περιπτώσεων άλλων σχολικών κήπων στην Κύπρο και σε άλλες χώρες για να εμπλουτίσουμε την γκάμα των ιδεών, των καλών πρακτικών και των επιλογών που έχουμε. Θα επιλεγούν περιπτώσεις κήπων με παρόμοια χαρακτηριστικά με αυτό που θέλουμε να δημιουργήσουμε.

Θα αναλύσουμε την επιλογή φυτών, τον σχεδιασμό, τις τεχνικές φύτευσης και τις πρακτικές συντήρησης που χρησιμοποιήθηκαν σε κάθε περίπτωση. Θα εντοπίσουμε κοινές προκλήσεις όπως η αντιμετώπιση ασθενειών και παρασίτων, η άρδευση και η λίπανση.

Θα αναλύσουμε τις λύσεις που υιοθετήθηκαν σε κάθε περίπτωση και θα αξιολογήσουμε την αποτελεσματικότητά τους. Θα συζητήσουμε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα κάθε περίπτωσης και θα καταγράψουμε πώς θα προσαρμόσουμε τη συσσωρευμένη εμπειρία στις δικές μας πραγματικές καταστάσεις, ανάγκες και δεδομένα.

- *Αξιοποίηση Χώρου Πρασίνου στα Γνωστικά Αντικείμενα:*

Φυσικές Επιστήμες:

- **Παρατηρήσεις:** Μαθήματα στους κήπους για τη βιοποικιλότητα, τους οικοτόπους και τον κύκλο ζωής.
- **Πειράματα:** Σχεδιασμός και υλοποίηση πειραμάτων στους χώρους πρασίνου, όπως η μέτρηση της ανάπτυξης των φυτών και η καταγραφή της θερμοκρασίας.

- **Κηπουρική:** Φύτευση και φροντίδα δικών τους φυτών – βιωματική μάθηση γεωπονίας.

Κοινωνικά Θέματα:

- **Ιστορία:** Μελέτη της ιστορία του Δαλιού και πώς η κοινότητα δημιουργούσε και φρόντιζε χώρους πρασίνου στις αυλές των σπιτιών, στις γειτονιές, στις όχθες του ποταμού και πώς αξιοποιούσε αυτούς τους χώρους σε κοινωνικές και θρησκευτικές γιορτές (πχ Τσικνοπέμπτη / Καθαρά Δευτέρα στα περιβόλια στον Άγιο Δημητριάνο)
- **Γεωγραφία:** Διαχρονική μελέτη του κλίματος και του περιβάλλοντος της κοινότητας σε συνεργασία με το Τμήμα Μετεωρολογίας και το Τμήμα Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας. Εξαγωγή συμπερασμάτων για τις αλλαγές που παρατηρούνται και τις συνέπειες που έχουν στην χλωρίδα και πανίδα του τόπου.
- **Κοινωνικά θέματα:** Συζήτηση θεμάτων όπως η ατμοσφαιρική ρύπανση και η κλιματική αλλαγή.

Τέχνες:

- **Ζωγραφική, Θεατρικά Παιχνίδια και Χορός** στους χώρους πρασίνου
- **Γλυπτική:** Κατασκευές από φυσικά υλικά.
- **Μουσική:** Σύνθεση μουσικής με ήχους από τη φύση του σχολείου μας.

Αγωγή Υγείας / Αγωγή Ζωής:

Βιωματική Μάθηση και Ενίσχυση Στάσεων και Δεξιοτήτων

- **Ευθύνη και Αυτοπεποίθηση:** Ανάλυση ευθύνης για το πότισμα, το βοτάνισμα, τη λίπανση και την περιποίηση των φυτών και ενίσχυσης της αυτοπεποίθησης και της αυτοεικόνας μέσα από την καθημερινή ενασχόληση με τους κήπους του σχολείου.
- **Συνεργασία:** Η ομαδική εργασία για την κατασκευή/ενίσχυση των χώρων πρασίνου, τη φροντίδα των φυτών και την οργάνωση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων ενισχύει τις δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας.
- **Επίλυση προβλημάτων:** Η αντιμετώπιση ασθενειών και παρασίτων, η προσαρμογή στις καιρικές συνθήκες και η λήψη αποφάσεων για την αναβάθμιση των χώρων πρασίνου καλλιεργούν τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και λήψης αποφάσεων.
- **Κριτική σκέψη:** Η ανάλυση δεδομένων, η αξιολόγηση αποτελεσμάτων, η διατύπωση υποθέσεων και η εξαγωγή συμπερασμάτων από έρευνες στους χώρους πρασίνου ενισχύουν την κριτική σκέψη και την επιστημονική προσέγγιση.

Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη:

- **Βιώσιμη ανάπτυξη και Περιβαλλοντική συνείδηση:** Η φροντίδα του κήπου, η εξοικονόμηση νερού, η κομποστοποίηση και η χρήση βιολογικών μεθόδων καλλιέργειας ενσταλάζουν στους μαθητές την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος.

- **Υγιεινή διατροφή:** Η καλλιέργεια λαχανικών και φρούτων στους χώρους πρασίνου προωθεί την ανάπτυξη και ενδυνάμωση των θετικών στάσεων ως προς τα θέματα της υγιεινής διατροφής.
- **Διδασκαλία περιβαλλοντικής διαχείρισης:**
 - **Κομποστοποίηση:** Δημιουργία χώρου κομποστοποίησης όπου τα παιδιά θα μαθαίνουν για την ανακύκλωση οργανικών υλικών και τη δημιουργία φυσικού λιπάσματος.
 - **Εξοικονόμηση νερού:** Εγκατάσταση συστημάτων συλλογής όμβριων υδάτων και χρησιμοποίηση σταγόνων για το πότισμα. Τα παιδιά θα μάθουν στην πράξη την αξία της εξοικονόμησης νερού και πρακτικούς τρόπους για να επιτυγχάνεται.
 - **Διαχείριση απορριμμάτων:** Δημιουργία χώρων ανακύκλωσης και οργάνωση δράσεων καθαρισμού του κήπου, καλλιεργώντας την αίσθηση ευθύνης για το περιβάλλον.
- **Πρωτόθηση αειφόρων πρακτικών:**
 - **Καλλιέργεια λαχανικών:** Δημιουργία λαχανόκηπων όπου οι μαθητές μπορούν να μαθαίνουν για την καλλιέργεια τροφής, την υγιεινή διατροφή και τη σημασία της τοπικής παραγωγής.
 - **Χρήση βιολογικών μεθόδων:** Χρήση βιολογικών μεθόδων καλλιέργειας, αποφεύγοντας τη χρήση χημικών φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, και προωθώντας την προστασία του περιβάλλοντος.
 - **Προστασία φυσικών πόρων:** Δημιουργία “δεξαμενών” συλλογής του νερού που δεν καταναλώνεται και συνήθως πετάγεται.
- **Ανάδειξη της σημασίας της βιοποικιλότητας:**
 - **Δημιουργία βιοτόπων:** Δημιουργία βιοτόπων για πουλιά, έντομα και άλλα μικρά ζώα – Τα παιδιά θα μάθουν για την αλληλεπίδραση των οργανισμών στο οικοσύστημα.
 - **Φύτευση ντόπιων φυτών:** Επιλογή ντόπιων φυτών για τον κήπο, ώστε να συμβάλουμε στην προστασία της βιοποικιλότητας της περιοχής.
 - **Παρατήρηση της ζωής στους πράσινους χώρους:** Ενθάρρυνση των παιδιών να παρατηρήσουν τα ζώα και τα φυτά στον κήπο, μαθαίνοντας για την τροφική αλυσίδα και τη σημασία της βιοποικιλότητας.
 - **Εκπαίδευση για την προστασία ειδών:** Ενημέρωση για απειλούμενα είδη και οργάνωση δράσεων προστασίας τους, καλλιεργώντας την περιβαλλοντική συνείδηση των παιδιών.
- **Δημιουργία εκπαιδευτικών μονοπατιών:** Δημιουργία εκπαιδευτικών μονοπατιών με πληροφορίες για τα φυτά, τα ζώα και το περιβάλλον, για να έχουν τα παιδιά διαδραστικές εμπειρίες μάθησης.

Εκτός από αυτές τις δραστηριότητες, ο χώρος πρασίνου μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για χαλάρωση, ανάγνωση και διαλογισμό. Η αξιοποίηση του χώρου πρασίνου τόσο στα διαλείμματα όσο και στα μαθήματα συμβάλλει στη βελτίωση της σωματικής και ψυχικής υγείας, την ενίσχυση της συγκέντρωσης και των κοινωνικών δεξιοτήτων, την ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης.

Παιδαγωγικές μέθοδοι

Ποιες παιδαγωγικές μεθόδους θα αξιοποιήσετε και με ποιον τρόπο;

(Παιχνιδοκεντρική, ανακαλυπτική, συνεργατική, βιωματική, STEM, διερευνητική, ομαδοσυνεργατική, Project-based learning, Καθοδηγούμενη ανακάλυψη, επίλυση προβλημάτων κ.λπ.)

Περιγράψτε κάποιες από τις δραστηριότητες και τον τρόπο με τον οποίο θα τις υλοποιήσετε.

1. **Μέθοδος της Εξερεύνησης:** Ενεργός εμπλοκή των παιδιών στη μελέτη και στον σχεδιασμό των πράσινων χώρων του σχολείου. Με αφετηρία τα ερωτήματα που θα τεθούν και τα προβλήματα/προκλήσεις που θα προκύπτουν σε όλα τα στάδια, θα ανακαλύψουν και θα εξερευνήσουν νέες γνώσεις και ιδέες. Θα επιλέξουν τι και πώς θα εφαρμοστεί και θα αναλύσουν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα κάθε επιλογής. Η σύνθεση της πρότασης θα στηριχθεί στην ομαδική εργασία και στις ιδέες και πληροφορίες που θα μοιραστούν μαζί μας οι Ειδικοί, οι παππούδες και γιαγιάδες, οι γονείς και άλλοι συνεργάτες που θα συνδράμουν το έργο μας.
2. **Μέθοδος της Ενεργητικής Μάθησης:** Ενεργός συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία της μάθησης μέσω συζητήσεων, δραστηριοτήτων και συνεργασίας με τους Ειδικούς, τους παππούδες/γιαγιάδες, τους γονείς και τους συνεργάτες εθελοντές.
3. **Μέθοδος Montessori:** Ενίσχυση της μαθησιακής αυτονομίας, της ανακάλυψης και της αυτοδιόρθωσης, μέσα από την ενεργό εμπλοκή των παιδιών σε όλα τα στάδια υλοποίησης του έργου ενισχύοντας την αυτοεκτίμηση και την υπευθυνότητά τους.
4. **Διαθεματική Μάθηση:** Συνδυασμός και ενσωμάτωση γνώσεων από διάφορα γνωστικά αντικείμενα (Μαθηματικά, Ελληνικά, Ιστορία, Γεωγραφία) που ενισχύει την ευρύτερη κατανόηση των γνώσεων και των δεδομένων, Αυτή η ευρύτερη κατανόηση αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για την οικοδόμηση νοητικών δικτύων και σχημάτων.
5. **Μάθηση μέσω Project:** Εργασία παιδιών σε συγκεκριμένα έργα, ενσωματώνοντας διάφορους τομείς γνώσης για την επίλυση προβλημάτων που αναφύονται. Μέσα από ένα πραγματικό πρότζεκτ, εστιάζουν σε προβλήματα του πραγματικού κόσμου και μαθαίνουν εφαρμόζοντας γνώσεις και δεξιότητες Μέσα από την επίλυση των προβλημάτων πολλαπλασιάζεται ο όγκος γνώσεων και ενισχύονται οι διάφορες στρατηγικές επίλυσης προβλημάτων.
6. **Μέθοδος της Διάδρασης και Συνεργασίας:** Τα παιδιά εργάζονται σε ομάδες και συνεργάζονται για να επιτύχουν κοινούς στόχους. Μέσα από τη συνεργασία αναπτύσσονται και ενισχύονται κοινωνικές δεξιότητες (αλληλοβοήθεια, σαφήνεια στην επικοινωνία, ενεργός ακρόαση, ενεργός συμμετοχή, επιχειρηματολογία, σεβασμός στην αντίθετη άποψη, αποδοχή).
7. **Μαιευτική Μέθοδος του Διαλόγου:** Μέσω δομημένων ερωτήσεων τα παιδιά ενθαρρύνονται να σκέφτονται και να αναλύουν βαθύτερα γύρω από το θέμα με το οποίο ασχολούνται.

Κοινός παρονομαστής σε όλες τις παιδαγωγικές μεθόδους είναι η διαβάθμιση των επιπέδων των γνωστικών λειτουργιών που αναφέρονται στα διάφορα στάδια και τύπους διαδικασιών που σχετίζονται με τη σκέψη, τη μάθηση και την επεξεργασία πληροφοριών. Αυτά τα ιεραρχικά οργανωμένα επίπεδα περιγράφονται στην Ταξινόμια του Bloom: Γνώση - Κατανόηση - Εφαρμογή - Ανάλυση - Σύνθεση - Αξιολόγηση

Ποιες ικανότητες STEAME θα επιδιώξετε να αναπτυχθούν μέσα από την εφαρμογή του προγράμματος;

1. Επίλυση προβλημάτων:

Τα παιδιά θα μάθουν *να αναλύουν δεδομένα και καταστάσεις σε πραγματικό χρόνο και να αναζητούν δημιουργικές λύσεις σε πραγματικά προβλήματα*. Θα μάθουν να επεκτείνουν τις λύσεις που δίνονται στον μικρόκοσμο του σχολικού περιβάλλοντος σε πραγματικές καταστάσεις στην κοινωνία. Ταυτόχρονα θα μάθουν να προσαρμόζουν λύσεις σε προβλήματα και καταστάσεις που απασχολούν την ευρύτερη κοινωνία στο πλαίσιο του σχολικού περιβάλλοντος.

Για να γίνει αυτό εφικτό θα πρέπει να αναπτυχθεί η ικανότητά τους για συστηματική έρευνα γύρω από ένα θέμα, η συνεργασία και η ενεργός και ουσιαστική συμμετοχή σε ομάδες όπου θα συζητούν, θα προβληματίζονται, θα ρωτούν, θα ψάχνουν πληροφορίες και θα συνεργάζονται με υπευθυνότητα με ειδικούς και άλλους συνεργάτες του Σχολείου

2. Δημιουργικότητα:

Η παραγωγή νέων ιδεών σε συνδυασμό με την καλλιτεχνική έκφραση μέσω των τεχνών (εικαστικής, μουσικής, ποιητικής, λογοτεχνικής) ενθαρρύνεται και υποστηρίζεται στο Σχολείο μας και συνεπώς θα συνεχιστεί και θα ενισχυθεί μέσα από το Πρόγραμμα. Η ενασχόληση με τη φύση, η επαφή με τη γη, η προστασία και η φροντίδα των ζωντανών οργανισμών με τους οποίους συνυπάρχουμε συμβάλλει στην ψυχική ευφορία, στην ενσυναίσθηση και στην ψυχική ανθεκτικότητα, παράγοντες συνυφασμένοι με τις τέχνες και τη δημιουργία.

3. Κριτική σκέψη:

Η ικανότητα της αξιολόγηση των πληροφοριών και των δεδομένων, η επιχειρηματολογία και η κριτική σκέψη αποτελούν προϋπόθεση για λήψη σωστών και τεκμηριωμένων αποφάσεων διεπιστημονικής σκέψης

4. Συνεργασία:

Η συμμετοχή σε ομαδικά έργα και δραστηριότητες θα προωθήσει την ανταλλαγή ιδεών, την ενεργή πολιτότητα και την εθελοντική δράση για άμβλυνση ή και επίλυση κοινωνικών προβλημάτων τόσο σε τοπικό όσο και σε ευρύτερο πλαίσιο.

5. Επικοινωνία:

Οι μαθητές μαθαίνουν *να εκφράζουν τις ιδέες τους*, τόσο γραπτώς όσο και προφορικώς, και *να παρουσιάζουν τις εργασίες και τις ιδέες τους με συνοχή και σαφήνεια*.

6. Εξοικείωση με τις επιστήμες και την τεχνολογία:

Μέσω *βιωματικής μάθησης*, οι μαθητές αποκτούν γνώσεις στις φυσικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά.

7. Ψηφιακές δεξιότητες:

Η χρήση ψηφιακών εργαλείων, όπως αυτά της Τεχνητής Νοημοσύνης, βοηθά στην *ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων*.

8. Ανθεκτικότητα:

Η διαδικασία μάθησης μέσω της εξερεύνησης και της κατασκευής ενισχύει την *ανθεκτικότητα και την ικανότητα να μαθαίνει κανείς από τα λάθη και τις αποτυχίες*.

Ενημέρωση/Επιμόρφωση

Πώς θα ενημερωθούν τα άτομα που εργάζονται στη σχολική σας μονάδα (εκπαιδευτικοί, γραμματειακό προσωπικό, βοηθητικό προσωπικό, φροντιστές, φροντίστριες, υπεύθυνα άτομα κυλικείου κ.λπ) σε θέματα που αφορούν τον σχεδιασμό, τη δημιουργία, τη συντήρηση και την εκμετάλλευση χώρων πρασίνου;

- i. Η ενημέρωση θα αρχίσει από τη Συνεδρία του Διδακτικού Προσωπικού. Θα επεξηγηθεί η φιλοσοφία και οι στόχοι του Προγράμματος “Πρασινίζω το Σχολείο – Πρασινίζω τη Γειτονιά μου” καθώς και η δυνατότητα ενίσχυσης της προσπάθειάς μας ως σχολική μονάδα για ποιοτική βελτίωση του συνόλου του σχολικού χώρου, ώστε αφενός να αναβαθμιστούν οι υφιστάμενοι χώροι πρασίνου και αφετέρου να δημιουργηθεί και ένας μεγάλος χώρος πρασίνου που θα προσφέρει σκίαση κατά τους θερμούς μήνες.
- ii. Παράλληλα θα ενημερωθεί το μη διδακτικό προσωπικό του Σχολείου, το Κεντρικό Μαθητικό Συμβούλιο του Σχολείου και η Περιβαλλοντική Επιτροπή του Συνδέσμου Γονέων, η Σχολική Εφορεία, η Περιβαλλοντική Επιτροπή του Δήμου και η Επιτροπή Εθελοντών - Παλιών Απόφοιτων του Σχολείου για τους στόχους και τις ανάγκες του Προγράμματος. Σημαντικός παράγοντας στην επιτυχία αυτής της προσπάθειας είναι να δημιουργηθούν εξ αρχής υγιείς συνέργειες.
- iii. Σε όλους τους φορείς που μπορούν να συμβάλουν στην προσπάθεια ενίσχυσης του πρασίνου στον σχολικό χώρο θα δοθεί ερωτηματολόγιο στο οποίο θα καταγράψουν πώς μπορούν να βοηθήσουν σε πρακτικό επίπεδο. Με βάση τις απαντήσεις θα καταρτιστεί Σχέδιο Δράσης με τις επιμέρους κατηγορίες εργασιών, τα χρονοδιαγράμματα και τους εμπλεκόμενους σε κάθε τομέα/εργασία. Παράλληλα θα ξεκινήσει μια επιμόρφωση σε θέματα που αφορούν τη δημιουργία, τη συντήρηση – φροντίδα του χώρου πρασίνου που θα δημιουργηθεί. Στην επιμόρφωση εκτός από τα μαθήματα που γίνονται στο Σχολείο, θα μπορούν να καλεστούν οργανώσεις όπως η Bird Life Cyprus (θα μας βοηθήσουν να φτιάξουμε ξενοδοχεία πουλιών και εντόμων), να οργανωθούν επισκέψεις

στα ΚΠΕ όπου τα παιδιά έρχονται σε επαφή με πολύ καλά οργανωμένους περιβαλλοντικούς χώρους και ενημερώνονται για ποικίλα θέματα που αφορούν τη συντήρηση αυτών των χώρων σε καθημερινή βάση.

- iv. Θα καλέσουμε ειδικούς όπως γεωπόνους, δασονόμους αλλά και ανθρώπους-καλλιεργητές που αγαπούν τη φύση και καλλιεργούν βιολογικές καλλιέργειες, διατροφολόγους, αντιπροσώπους από ΜΚΟ περιβαλλοντικές οργανώσεις για να μιλήσουν στα παιδιά, στους εκπαιδευτικούς και στο υπόλοιπο προσωπικό του σχολείου για θέματα συναφή με την αειφόρο ανάπτυξη. Οι
- v. Σε συνεργασία με τους ειδικούς θα οργανωθούν εργαστήρια κηπουρικής για να εκπαιδευτούν όλοι σε βασικές τεχνικές κηπουρικής, όπως φύτευση, πότισμα, λίπανση, ζιζανιοκτονία και κομποστοποίηση.
- vi. Θα καλεστούν στο σχολείο παππούδες και γιαγιάδες να μιλήσουν για το πώς έφτιαχναν και καλλιεργούσαν τους λαχανόκηπους τους όταν ήταν παιδιά, πώς ήταν η κοινότητά μας πριν μερικές δεκαετίες, αν υπήρχαν περισσότερα δέντρα, αν υπήρχε περισσότερο διαθέσιμο νερό, πώς αντιμετώπιζαν τις περιόδους λειψυδρίας κλπ.

Δεξιότητες Ζωής

Καθορίστε τις δεξιότητες καλλιέργειας και συντήρησης χώρων πρασίνου που αναμένετε να κατακτήσουν οι μαθητές/μαθήτριες, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους θα κατακτηθούν οι δεξιότητες αυτές (φύτευση, πότισμα, ξεχόρτισμα, συγκομιδή, διάθεση και επεξεργασία τελικού προϊόντος, ομάδες εργασίας, υπευθυνότητες, ημέρες εργασίας με την κοινότητα κ.λπ.)

Η κατάκτηση των πιο κάτω δεξιοτήτων θα είναι αποτέλεσμα της εκπαίδευσης (από τους εκπαιδευτικούς, του Ειδικούς, τους Εθελοντές και τους παππούδες και γιαγιάδες) και της ουσιαστικής εμπλοκής των παιδιών στο Πρόγραμμα.

Βασικές δεξιότητες κηπουρικής:

- **Φύτευση:** Εκμάθηση του σωστού τρόπου φύτευσης διαφορετικών ειδών φυτών, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες τους σε χώμα, νερό και ηλιακό φως.
- **Πότισμα:** Κατανόηση της σημασίας του σωστού ποτίσματος και εξοικείωση με διάφορες τεχνικές άρδευσης.
- **Ξεχόρτισμα:** Αναγνώριση και αφαίρεση ζιζανίων, κατανοώντας τη βλαβερή τους επίδραση στα φυτά.
- **Συγκομιδή:** Εκμάθηση του σωστού τρόπου συγκομιδής φρούτων, λαχανικών και βοτάνων, λαμβάνοντας υπόψη την ωρίμανσή τους.
- **Διάθεση και επεξεργασία τελικού προϊόντος:** Κατανόηση των διαφορετικών επιλογών για την αξιοποίηση της παραγωγής του κήπου, όπως η κατανάλωση, η πώληση και η κομποστοποίηση.

Συνεργατικές δεξιότητες:

- **Ομαδική εργασία:** Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας για την οργάνωση και υλοποίηση κηπουρικών δραστηριοτήτων, αναπτύσσοντας δεξιότητες συνεργασίας, επικοινωνίας και συντονισμού.
- **Ανάληψη ευθυνών:** Αναλαμβάνοντας συγκεκριμένες ευθύνες για την φροντίδα ενός τμήματος του κήπου ή ενός συγκεκριμένου είδους φυτού, καλλιεργώντας την αίσθηση ευθύνης και αυτονομίας.
- **Σεβασμός προς τους άλλους:** Συνεργασία με συμμαθητές και άλλα μέλη της ομάδας με σεβασμό, ενσυναίσθηση και ομαδικό πνεύμα.

Ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον:

- **Κατανόηση της σημασίας της προστασίας του περιβάλλοντος:** Αναγνώριση του ρόλου των φυτών στην ισορροπία του οικοσυστήματος και της σημασίας της φροντίδας τους.
- **Αειφορικές πρακτικές:** Εκμάθηση αειφορικών πρακτικών κηπουρικής, όπως η εξοικονόμηση νερού, η κομποστοποίηση και η χρήση φυσικών λιπασμάτων.
- **Υγιεινή διατροφή:** Ενίσχυση της σύνδεσης με την τροφή, καλλιεργώντας φρούτα, λαχανικά και βότανα και κατανοώντας τη σημασία της υγιεινής διατροφής.

Τρόποι απόκτησης δεξιοτήτων:

- **Εργαστήρια κηπουρικής:** Διοργάνωση βιωματικών εργαστηρίων κηπουρικής, όπου τα παιδιά θα έρθουν σε άμεση επαφή με τα φυτά και θα εξασκήσουν τις δεξιότητές τους υπό την καθοδήγηση ειδικών.
- **Εργασίες με την κοινότητα:** Διοργάνωση ημερών εργασίας με την κοινότητα, όπου τα παιδιά μπορούν να συνεργαστούν με ενήλικες για την ανάπτυξη και φροντίδα των χώρων πρασίνου.

Τοπική κοινότητα και ευρύτερη κοινωνία: Το συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι κατεξοχήν πρόγραμμα διαγενεακής επικοινωνίας, συνεργασίας και αλληλεπίδρασης. Αναφερθείτε συγκεκριμένα στα πιο κάτω ερωτήματα πώς θα το επιτύχετε.

1. Πώς θα αξιοποιηθεί η ιστορία και ο πολιτισμός της σχολικής και τοπικής κοινότητας στη διαμόρφωση του χώρου πρασίνου; (κληρονομικοί σπόροι, πολιτιστική σημασία ορισμένων φυτών, παραδοσιακές καλλιεργητικές πρακτικές)

Χρήση κληρονομικών σπόρων:

- **Συλλογή και φύτευση κληρονομικών σπόρων:** Θα συλλέξουμε σπόρους από φυτά που καλλιεργούνταν παραδοσιακά στην περιοχή για πολλά χρόνια, ενθαρρύνοντας την διατήρηση της βιοποικιλότητας και της αγροτικής κληρονομιάς.
- **Δημιουργία κήπου κληρονομιάς:** Ένα τμήμα του κήπου θα είναι αφιερωμένο στην καλλιέργεια κληρονομικών σπόρων, προσφέροντας στους μαθητές την ευκαιρία να μάθουν για την ιστορία της γεωργίας στην περιοχή.

- **Διοργάνωση εκδηλώσεων:** Θα διοργανώσουμε εκδηλώσεις, όπως φεστιβάλ σπόρων ή γιορτές συγκομιδής, για να προωθήσουμε την καλλιέργεια κληρονομικών σπόρων και να ενθαρρύνουμε την ανταλλαγή σπόρων μεταξύ των μελών της κοινότητας.

Ενσωμάτωση φυτών με πολιτιστική σημασία:

- **Εκπαίδευση για την πολιτιστική σημασία των φυτών:** Εκπαίδευση των παιδιών για την πολιτιστική σημασία των φυτών που καλλιεργούνται στον κήπο, ενισχύοντας την κατανόηση και τον σεβασμό προς την τοπική κληρονομιά.
- **Φύτευση φυτών με συμβολική ή θρησκευτική σημασία:** Στον κήπο θα φυτευτούν φυτά που έχουν ιδιαίτερη σημασία για την τοπική κουλτούρα για να ενισχύσουμε την αίσθηση του ανήκειν σε αυτό τον τόπο, της ταυτότητας και της σύνδεσης με το παρελθόν.
- **Δημιουργία θεματικών κήπων:** Σε συνεργασία με τους παππούδες και τις γιαγιάδες, θα δημιουργήσουμε κήπους με βότανα που καλλιεργούνταν παραδοσιακά στο Δάλι και κήπους με ενδημικά λουλούδια της περιοχής. Μέρος αυτών των λουλουδιών θα αξιοποιείται στον στολισμό του Επιτάφιου της Ενορίας του Σχολείου.

Προώθηση παραδοσιακών καλλιεργητικών πρακτικών:

- **Διδασκαλία παραδοσιακών τεχνικών κηπουρικής:** Τα παιδιά θα διδαχθούν παραδοσιακές τεχνικές κηπουρικής που χρησιμοποιούνταν στην περιοχή για πολλά χρόνια, όπως η κομποστοποίηση, η άρδευση με βροχόνερο ή η χρήση φυσικών φυτοφαρμάκων.
- **Διοργάνωση εργαστηρίων:** Θα διοργανώσουμε εργαστήρια για να διδαχτούν με εμπειρικό τρόπο τα παιδιά αλλά και τα μέλη της κοινότητας παραδοσιακές καλλιεργητικές πρακτικές, ενθαρρύνοντας την υιοθέτηση βιώσιμων μεθόδων κηπουρικής.
- **Δημιουργία Οδηγού:** Θα δημιουργήσουμε Οδηγό Παραδοσιακών Καλλιεργητικών Πρακτικών, τον οποίο θα διανέμουμε σε όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας προσφέροντας μια πηγή γνώσης και καθοδήγησης.

2. Πώς θα εμπλέξετε την κοινότητα στη μαθησιακή διαδικασία (κηπουροί, αγρότες/αγρότισσες, τοπιοτέχνες, τοπικές αγορές, ειδικοί/ειδικές σε θέματα περιβάλλοντος, διαγενεακή γνώση, εκπαιδευτικές επισκέψεις, κ.λπ.), ώστε να εμπλουτίσετε τις γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες των μαθητών/μαθητριών στη δημιουργία, καλλιέργεια και συντήρηση κήπου;

Συνεργασία με επαγγελματίες:

- **Κηπουροί:** Θα μοιραστούν τις γνώσεις και την εμπειρία τους με τα παιδιά, διδάσκοντάς τους βασικές τεχνικές κηπουρικής, όπως φύτευση, πότισμα, λίπανση και αντιμετώπιση ασθενειών.

- **Αγρότες:** Θα οργανώσουμε εκπαιδευτικές επισκέψεις σε αγροκτήματα, όπου οι μαθητές μπορούν να μάθουν για τις καλλιεργητικές πρακτικές, τη βιώσιμη γεωργία και την παραγωγή τροφίμων.
- **Τοπιοτέχνες:** Θα μας βοηθήσουν στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του κήπου.

Σύνδεση με τοπικές αγορές:

- **Πώληση προϊόντων του κήπου:** Θα συνεργαστούμε με τοπικές αγορές για να πωλήσουμε τα προϊόντα του κήπου, όπως φρούτα, λαχανικά ή βότανα, διδάσκοντας στους μαθητές την έννοια της επιχειρηματικότητας και της οικονομικής διαχείρισης.
- **Προμήθεια υλικών από τοπικές επιχειρήσεις:** Θα προμηθευτούμε σπόρους, φυτά, εργαλεία και άλλα υλικά για τον κήπο από τοπικές επιχειρήσεις, ενισχύοντας την τοπική οικονομία.

Συνεργασία με περιβαλλοντικούς οργανισμούς:

- **Διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων:** Θα συνεργαστούμε με περιβαλλοντικούς οργανισμούς για να διοργανώσουμε εκπαιδευτικά προγράμματα για τους μαθητές σχετικά με την αειφορία, την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιοποικιλότητα.
- **Εθελοντικές δράσεις:** Θα ενθαρρύνουμε τα παιδιά να συμμετάσχουν σε εθελοντικές δράσεις που διοργανώνονται από περιβαλλοντικούς οργανισμούς, καλλιεργώντας την περιβαλλοντική τους συνείδηση και την αίσθηση κοινωνικής ευθύνης.

Εκμετάλλευση διαγενεακής γνώσης:

- **Συμμετοχή ηλικιωμένων μελών:** Τα ηλικιωμένα μέλη της κοινότητας είναι πάντα ευπρόσδεκτα στο σχολείο μας. [Εδώ και 2 χρόνια συνεργαζόμαστε στενά με τον Σύλλογο Γυναικών “Ιδαλιάδες”]
- **Οι παππούδες και οι γιαγιάδες έχουν πληθώρα γνώσεων και εμπειριών** τις οποίες μπορούν να μοιραστούν με τα παιδιά, διδάσκοντάς τα παραδοσιακές τεχνικές κηπουρικής, ιστορίες για τον κήπο, μύθους σχετικά με τα φυτά, συνταγές για πίττες με αρωματικά του τόπου μας κ.ά.
- **Δημιουργία προφορικής ιστορίας:** Οι ιστορίες και εμπειρίες από ηλικιωμένα μέλη της κοινότητας σχετικά με τον κήπο και την καλλιέργεια φυτών θα συλλεγούν, για να δημιουργήσουμε ένα αρχείο προφορικής ιστορίας που θα διατηρείται στη βιβλιοθήκη του Σχολείου.

Εκπαιδευτικές επισκέψεις:

- **Επίσκεψη σε περιβόλια της περιοχής και συνομιλία με τους αγρότες :** Θα οργανώσουμε εκπαιδευτικές επισκέψεις σε βοτανικούς κήπους, όπου οι μαθητές μπορούν να μάθουν πολλά χρήσιμα πράγματα σχετικά με την καλλιέργεια και φροντίδα των φυτών.
- **Επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείου Ιδαλίου:** Τα παιδιά θα (ξανα)επισκεφθούν το Μουσείο όπου, με ξεναγό την Αρχαιολόγο Δρ. Α. Χάματσου, θα μελετήσουν τη σημασία και τη αξιοποίηση των φυτών της περιοχής

στη διατροφή, στις κοινωνικές και θρησκευτικές εκδηλώσεις των πρώτων κατοίκων της περιοχής.

3. Ποια οφέλη αναμένετε να αποκομίσει η τοπική κοινότητα και η ευρύτερη κοινωνία από τις δραστηριότητες που προτίθεστε να οργανώσετε (διάχυση της γνώσης μέσω καμπάνιας ενημέρωσης, διασύνδεση με τη βιομηχανία, επιχειρηματικότητα, επανασύνδεση ανθρώπου-φύσης, κ.λπ.);

Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση:

- **Διάχυση γνώσης για βιώσιμες πρακτικές:** Οι χώροι πρασίνου θα αποτελέσει ένα ζωντανό εργαστήριο για την εκπαίδευση των μαθητών και μελών της κοινότητας σε θέματα βιώσιμης γεωργίας, κομποστοποίησης, εξοικονόμησης νερού και προστασίας του περιβάλλοντος.
- **Ενημέρωση για υγιεινή διατροφή:** Καλλιεργώντας φρούτα, λαχανικά και βότανα, το Σχολείο μπορεί να προωθήσει την υγιεινή διατροφή στα παιδιά και να ευαισθητοποιήσει την κοινότητα για τη σημασία της κατανάλωσης φρέσκων και υγιεινών τροφίμων.
- **Εκπαίδευση για τη βιοποικιλότητα:** Οι χώροι πρασίνου μπορούν να γίνουν ένας χώρος όπου τα παιδιά και η κοινότητα μπορούν να έρθουν σε επαφή με τη φύση, να μάθουν για τα φυτά και τα ζώα και να αναπτύξουν σεβασμό προς το περιβάλλον.

Κοινωνικό όφελος:

- **Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής:** Οι χώροι πρασίνου θα αποτελέσουν σημείο συνάντησης για την κοινότητα, όπου οι άνθρωποι μπορούν να έρθουν σε επαφή, να συνεργαστούν σε κοινές δραστηριότητες και να καλλιεργήσουν το αίσθημα της εγγύτητας και της συλλογικότητας.
- **Δημιουργία θέσεων εργασίας:** Η καλλιέργεια, η συντήρηση και η αξιοποίηση των χώρων πρασίνου μπορούν να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας για μέλη της τοπικής κοινότητας, συμβάλλοντας στην τοπική οικονομία.
- **Θεραπευτικές ιδιότητες:** Η επαφή με τη φύση και η ενασχόληση με την κηπουρική έχουν αποδειχθεί ότι έχουν θετικές επιπτώσεις στην ψυχική και σωματική υγεία.

Επανασύνδεση με τη φύση: Ο κήπος μπορεί να προσφέρει ένα καταφύγιο ηρεμίας και χαλάρωσης, όπου οι άνθρωποι μπορούν να έρθουν σε επαφή με τη φύση.

Συνεργασίες και συνέργειες

Προσδιορίστε τις συνεργασίες που προτίθεστε να αναπτύξετε με φορείς και οργανισμούς για τη δημιουργία, τη συντήρηση και την προστασία του χώρου πρασίνου (πχ οργάνωση εθελοντικών προγραμμάτων καθαρισμού και συντήρησης, συνεργασία με επαγγελματίες, επιστήμονες, γονείς κ.λπ., για ενημέρωση για τα είδη φυτών, τη διαδικασία φύτευσης, φυτοπροστασίας, καλλιέργειας κ.λπ.)

Αρχικά θα γίνει συνεργασία με γεωπόνο και ανθρώπους στην περιοχή που καλλιεργούν και αγαπούν τη γη, για να μιλήσουν στο προσωπικό και στα παιδιά του Σχολείου. Θα προσκληθούν περιβαλλοντικοί οργανισμοί για να μας ενημερώσουν για τη δουλειά τους και να μεταδώσουν την αγάπη τους για το περιβάλλον και τις αειφορικές πρακτικές που χρησιμοποιούν.

Συνεργασία με τοπικούς φορείς και οργανισμούς:

- **Δήμος:** Συνεργασία με τον Δήμο για την παροχή υποστήριξης και πόρων, όπως χώμα, φυτά, εργαλεία και άρδευση.
- **Περιβαλλοντικές Οργανώσεις:** Συνεργασία με περιβαλλοντικούς οργανισμούς για την καθοδήγηση και την υποστήριξη στην υλοποίηση βιώσιμων πρακτικών κηπουρικής.
- **Επιχειρήσεις:** Συνεργασία με τοπικές επιχειρήσεις για χορηγίες, εθελοντισμό ή προσφορά υπηρεσιών.

Ενεργοποίηση της σχολικής κοινότητας:

- **Γονείς – Παππούδες και Γιαγιάδες:** Συνεργασία για εθελοντική εργασία, δωρεές φυτών ή σπόρων, και συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες.
- **Εκπαιδευτικοί:** Ενθάρρυνση των εκπαιδευτικών να ενσωματώσουν τους χώρους πρασίνου στα μαθήματα, να οργανώσουν δραστηριότητες και να προωθήσουν την περιβαλλοντική συνείδηση.
- **Μαθητές/τριες:** Δημιουργία μαθητικών ομίλων κηπουρικής, ανάθεση ευθυνών στους μαθητές για τη φροντίδα του κήπου και ενθάρρυνση της συμμετοχής τους στη λήψη αποφάσεων.

Εξειδικευμένη υποστήριξη:

- **Επαγγελματίες κηπουροί:** Συνεργασία με επαγγελματίες κηπουρούς για καθοδήγηση σχετικά με τον σχεδιασμό, την φύτευση και τη συντήρηση των χώρων πρασίνου.
- **Επιστήμονες:** Συνεργασία με επιστήμονες για την επιλογή κατάλληλων φυτών, την αντιμετώπιση ασθενειών και παρασίτων και την υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών.
- **Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ):** Συνεργασία με ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ή της κοινωνικής ευθύνης για την υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων.

Εθελοντικές δραστηριότητες:

- **Διοργάνωση Ημερίδων Πράσινης Εργασίας:** Διοργάνωση ημερίδων εργασίας με τη συμμετοχή μαθητών, γονέων και μελών της κοινότητας για καθαρισμό, φύτευση, κηπουρικές εργασίες και άλλες δραστηριότητες.
- **Συνεργασία με εθελοντικούς οργανισμούς:** Συνεργασία με εθελοντικούς οργανισμούς για την άντληση εθελοντών και την υλοποίηση κοινωνικών προγραμμάτων στους χώρους πρασίνου.
- **Προγράμματα κοινωνικής προσφοράς:** Ενθάρρυνση των παιδιών να συμμετάσχουν σε προγράμματα κοινωνικής προσφοράς που σχετίζονται με τους χώρους πρασίνου και την περιβαλλοντική προστασία.

Διοργάνωση σεμιναρίων και εργαστηρίων: Διοργάνωση σεμιναρίων και εργαστηρίων.